

Tribuna experienței

Adevărurile relative și lecțiile

Ne-am obișnuit să considerăm că este obligatoriu să comunicăm elevilor la lecții adevăruri definitive. Dar, indiferent de obiectele și de domeniile noastre, unele adevăruri se află sub semnul relativității. Este vorba adesea de relativitatea derivată din evoluția științelor și a științelor, de permanența îmbogățirii a adevărurilor etc. Apoi, lecția în sine poate să devină cu atât mai interesantă cu cât atingând stadii de probleme, îl solicităm pe elev să găsească și să înțeleagă răspunsurile care pot fi date. În situații curiozitate științifică, dorința de a deveni și înșiși în viitor, creatori în domeniul respectiv.

Am experimentat această modalitate de predare în lecțiile de istorie și rezultatele pe care le-am obținut mă fac să pliedez pentru ea. Așa, de pildă, la lecția privind formarea statului dac în secolul I î.Hr., am oprit puțin asupra Argeșului, capitala lui Burebista, care nu a fost pe deplin identificată nici până astăzi. Am pornit de la „Geografia” lui Vasile Pirvov, care situează cetatea undeva pe râul comuna Argeș. Am amintit despre descrierea lui Acronim de la Dystopopolis (Balce) în care se pomenește de reședința lui Burebista și a tatălui său de la Argeș, pe care arheologul Radu Vulpe o arează pe Argeș, la Popești. Am spus și o

ipoteză personală în privința Argeșului și anume, că s-ar fi putut să fie situat în partea de nord a orașului Curtea de Argeș. Toate aceste păreri discutate cu elevii au avut darul să-i entuziasmeze, să-i intereseze la rezolvarea unor probleme care, departe de a fi locale, sînt de un mare interes general.

La lecția despre formarea statelor feudale independente Țara Românească și Moldova, s-a ridicat problema identității Poștelor. Pentru a găsi firul, am lăsat ca poezia lui Ștefan cel Mare să vorbească: „Cronica pictată” reproducă în volumul I al „Istoriei Românești” de C. C. Giurescu. Am vorbit de istoria și miniatură care însoțesc capitolele respective și în prealabil am spus că stințele noastre aruncă bolnavi și săgeți venind din toate părțile și că o dată odată oare Poștele. Am pus atunci întrebarea: unde se putea afla în mai multă siguranță domniile române, dacă nu în acest punct strategic excepțional care este ocolul de la Poștele, numit de popor și „Poștele lui Negru Vodă”, situat la 28 km de Curtea de Argeș?

La lecția despre dezvoltarea culturii feudale în cele trei țări românești găsim la sfârșitul secoului al

XVI-lea am adus unele completări manualului pe baza materialului local în legătură cu Biserica Domnească, biserica Sin-Nicoară, biserica episcopală a lui Neagoe Basarab, Curtea Domnească și cetatea Poenari. A fost un felicit prilej de a arăta elevilor importanța națională și internațională a acestor monumente istorice. În mod special, elevii m-au rugat să le spun cine este personajul din sarcotagul de piatră numit de popor Negru Vodă. Folosind jurnalul săpăturilor redactat de profesorul Virgil Drăghiceanu, care a descoperit mormântul lui Negru Vodă din Biserica Domnească de la Curtea de Argeș, le-am arătat că în acest mormânt s-au găsit, după șase veacuri, plete castani, de unde se poate deduce că domniitorul a murit tânăr. Figura lui este reprezentată în scena hramului bisericii, unde domnul cu barbă și plete castani are o poziție de rugăciune. Trebuie să spun că la Basarab, așa cum se apare în „Cronica pictată” de la Viena, se referă bătrânul în sarcotagul lui și astfel răsturnarea planșetei ale unui om tânăr. Basarab sînt de Basarab o femeie la rădăcina de aceea pomenirea „Cronica pictată” s-a făcut, șase de ani, pe numele lui. Deci, s-ar putea ca Negru Vodă să fie Radu Basarab. Am amintit elevilor și de ar-

gumentul lui Dimitrie Onciul: faptul că cititorul nu are în mină macheta bisericii, așa cum sînt reprezentată toți domni ziditori de biserici, arată că nu este vorba de Basarab I, care a început construcția monumentului, ci de Radu I, care a terminat-o. Am remarcat cu acest prilej că în manualele de istorie patriei pentru clasele a VIII-a și a XI-a, precum și în Dicționarul enciclopedic român, vol. I, la chipul cititorului Bisericii Domnești se face mențiunea că este vorba de Basarab I. În realitate, așa cum s-a văzut, s-ar putea să fie chipul lui Radu Basarab.

Folosirea materialelor documentare — fie ele de istorie locală sau de altă natură — în cadrul lecțiilor de istorie a patriei, pe lângă faptul că stimulează în sufletul elevilor un puternic ecou emoțional, alcătuiește un admirabil mijloc de a aprinde în ei pasiunea pentru cunoaștere, pentru cercetarea monumentelor istorice, a creațiilor de artă și folclor etc. Le dezvoltă spiritul de investigație științifică, contribuie la valorificarea posibilităților lor de creație, trezindu-le în același timp mîndria patriotică pentru trecutul eroic al țării.

TUDOSE DRACU MOLDOVAN
profesor la liceul din Curtea de Argeș

Deprinderile de folosire practică a cunoștințelor

Se știe că atunci cînd studierea unei limbi străine se bazează mai ales pe folosirea manualului, elevul e în general legat de textul acestuia și i se dezvoltă mai ales memoria vizuală, în detrimentul celei auditive.

Căutînd să înălțur această deficiență, utilizăm în predarea limbii franceze, materialele didactice auditive și vizuale: tablourile din manuale, fotografiile și ilustrațiile proiectate cu iluminatorul la lumina zilei, banda de magnetofon etc. Cu ajutorul acestora explicăm cuvintele fără să traducem. În textele imprimate pe bandă de magnetofon, fiecare cuvînt nou apare cu diferite forme gramaticale. Pe baza tabloului proiectat cu epidiascopul elevii înțeleg imediat sensul cuvintelor.

Pentru a facilita formarea deprinderii de a citi cursiv, cu accent și intonație corectă, dau elevilor posibilitatea să asculte o lectură model de pe banda de magnetofon. După audierea citirii model trec la citirea selectivă. Opresc magnetofonul după fiecare frază și cer elevilor să o reproducă, imitînd ritmul și intonația. Dacă persistă greșelile, repet audierea frazei.

Urmăresc permanent ca elevii să-și formeze un vocabular activ. În acest scop, printre altele am înregistrat pe bandă de magnetofon scurte dialoguri sau povestiri cuprinzînd cuvintele din mai multe bucați de lectură. Returnarea acestor cuvinte îi ajută pe elevi să le rețină și să le folosească în formulări proprii.

Prof. LIVIA ROMAN
Oradea

Analiza stilistică în clasele V-VIII

Căutînd să-i fac pe elevii mei să pătrundă în frumusețea și valoarea artistică a versurilor marilor noștri poezi, folosesc la lecțiile la care predau aceste versuri, analiza stilistică — înțelegerea pe măsura înțelegerii elevilor — ce și material ilustrativ adecvat: picturi, descuri etc.

De exemplu, predînd la clasa a VI-a poezia „Și de lînd și de soare / Și de pădri căldătoare / Și de lînd și de țete / Și de zbor de rîndule / Și de chipul dragei mele”, am căutat să le sugerez elevilor, printre intonație corespunzătoare, că aici este condensat, ca într-un strop de apă, un întreg univers, populat de mistere și vraje vieții.

Socotesc că asemenea analize îi ajută mult pe elevii să adăucă cunoștințelor de lectură literară.

DEMITRU ANDRAȘONI
Călațele — Dealul Negru

ACTIVITĂȚEA ORGANIZAȚIILOR SINDICALE

Instruirea organizatorilor grupelor sindicale din școlile satești

De curînd, Comitetul Uniunii Sindicatelor din învățămînt și Cultură, în colaborare cu organele teritoriale ale Uniunii Generale a Sindicatelor a organizat în toate raioanele din țară instruirea organizatorilor grupelor sindicale din școlile satești. În cadrul acestor instrucțiuni, la care au participat în calitate de invitați, și șefii secțiilor raionale de învățămînt s-au prezentat expunerii privind rolul birourilor grupelor sindicale din școlile satești în îmbunătățirea procesului instructiv-educativ și în antrenarea cadrelor didactice la activitatea cultural-educativă. Instrucțiunile au constituit un bun prilej de analiză a activității grupelor sindicale, de relevare a experienței bune dobîndite de acestea, de combatere a lipsurilor existente, de promovare a unor propuneri concrete pentru îmbunătățirea pe mai departe a activității sindicale din școlile satești, în lumina indicațiilor primite.

CONTINUA PERFECTIONAREA A PREGĂTIRII PROFESIONALE A ÎNVĂȚĂTORILOR ȘI PROFESORILOR LA MĂESTRIE LOR PEDAGOGICE A FOST UNA DIN PROBLEMELE AMPLU DEZBĂTUTE de participanții la instrucțiunile organizate de grupurile sindicale din școlile satești. Numeroși organizatori ai grupelor sindicale din școlile satești au relatat despre acțiunile organizate de aceste grupe, în colaborare cu conducerea școlilor, pentru ridicarea pe o treaptă superioară a muncii didactice. Au fost reliefate astfel, o serie de acțiuni care au avut ca scop sprijinirea cadrelor didactice în pregătirea pentru examenul de grad, pentru obținerea unei calificări profesionale superioare etc. Arătînd unele greutăți întâmpinate de cei înscrși la examene, vorbitorii s-au referit deosebit la lipsa unor materiale documentare, elaborate cu înțelegere și difuzate în mod necorespunzător. Organizatorii grupelor sindicale din școlile satești ale raionului Aiud, de pildă, au criticat faptul că programele și bibliografia pentru examenul de grad ajung cu mare greutate în școlile satești. O serie de vorbitori din regiunile Cluj, Iași, Hunedoara, Crișana au ridicat problema aprovizării necorespunzătoare a unor biblioteci școlare cu lucrări menite să vină în ajutorul perfecționării cadrelor didactice. S-a subliniat necesitatea ca birourile grupelor sindicale din școlile satești să se precupe în mai mare măsură de lichidarea unor asemenea lipsuri și să organizeze acțiuni mai concrete și mai eficiente — conferințe, consultații, schimburi de experiență — care să ușureze studiul individual al celor ce se perfecționează sau se califică.

IMPĂRTĂȘIREA NEJUDICIOASĂ A SARCINILOR ÎN CADRUL ȘCOLII SAU ÎNCĂLCAREA CADRELOR DIDACTICE DE LA SAȚE CU MUNCĂ ADMINISTRATIVĂ, ÎN AFARA ÎNDATORIRILOR OBIȘNUITE PE CARE LE AU ÎNGREUIAZĂ PREGĂTIREA PROFESIONALĂ A ACESTORA au arătat numeroși vorbitori. Așa, bunăoară, Emil Furdul, organizatorul grupelor sindicale de la Școala generală din comuna Burjuc, regiunea Hunedoara, a vorbit despre abuzul pe care îl fac o serie de funcționari ai unor școli populare care cer învățătorilor și profesorilor să completeze diferite registre ale școlii, să efectueze diverse lucrări de birou etc., răpindu-le astfel din timpul pe care trebuie să-l consacre pregătirii pentru lecții și activității culturale-educative. Liviu Pop, reprezentantul grupelor sindicale din comuna Nojvid-Oradea, a arătat, de asemenea, că în această comună există

obiectul ca profesorii să fie scoși de la ore pentru a redacta diferite materiale, referate etc. pentru sfatul popular sau cooperativa agricolă de producție. Participanții la instrucțiunile au subliniat că organele sindicale sînt chemate să intervină mai energic pentru evitarea supraîncărcării cadrelor didactice cu sarcini minore și uneori inutile, să lupte pentru creșterea prestigiului cadrelor didactice, să militeze pentru asigurarea timpului necesar studiului și pregătirii lecțiilor, desfășurării unei activități culturale eficiente, de bună calitate.

GRUPA PENTRU ÎMBUNĂȚĂȚIREA CONDIȚIILOR DE MUNCĂ ȘI DE VIAȚĂ A MEMBRILOR DE SINDICAT — UNA DIN SARCINILE DE MARE RĂSPUNDERE ALE BIRoului GRUPEI SINDICALE — a constituit de asemenea, cu era și firea, obiectul dezbaterilor în cadrul instrucțiunilor. Numeroși vorbitori au reliefat preocuparea grupelor sindicale pentru asigurarea condițiilor bune de viață cadrelor didactice de la șate. S-a arătat astfel că în multe locuri învățătorii și profesorii au primit locuințe corespunzătoare. În s-a asigurată mobilitatea necesară etc. Așa stau lucrurile, de exemplu, în comuna Reteag, regiunea Cluj, în comuna Băiul, raionul Tg. Lăpuș, în comuna Frasin și Păltinoasa, raionul Gura Humorului, Drăgănești-Viasca, regiunea București și altele. A fost semnalat însă și faptul că nu pretutindeni s-a arătat această grijă pentru modul cum trăiesc oamenii școlii. O asemenea lipsă de grijă se constată de pildă, în comuna Jidvei, raionul Timișoara, în unele comune din raioanele Aiud, Roman, Viseu și altele. S-a subliniat necesitatea ca organele sindicale să întevină mai prompt în apărarea unor drepturi ale oamenilor școlii stabilite prin lege, în rezolvarea unor nevoi ale membrilor de sindicat.

PRIN SISTEMUL DE ASIGURĂRI SOCIALE A SINDICATELOR NUMEROȘII OAMENI AI ȘCOLII AU BENEFICIAT DE BILETE DE TRATAMENT ȘI ODihnă. Așa, de pildă, peste 80 de sută din numărul membrilor de sindicat din șatele raionului Hunedoara care au plecat în vacanță balneoclimaterice în perioada Iulie-august au fost cadre didactice. Au fost criticate însă și unele cazuri de repartizare nejudicioasă a bițetelor de tratament și odihnă. În cadrul instrucțiunilor care a avut loc la Deva, de exemplu, s-a relatat că învățătorii și profesorii din comuna Băcia nu au beneficiat în ultimii 5 ani de nici un bilet de acest fel, comitetul sindicalului acordînd bițete numai salariaților sfatului popular comunal. Situații asemănătoare s-au semnalat și în comunele Sîntandrei și Raodul Mare din același raion. S-a scos în evidență faptul că birourile grupelor sindicale din școlile satești au sarcina să urmărească mai îndeaproape felul în care se distribuie bițetele de tratament și odihnă, sesizînd — dacă este nevoie — consiliile sindicale locale asupra unor deficiențe.

Aspectele prezentate mai sus sînt numai cîteva din multiplele probleme dezbătute. Participanții la instrucțiunile au fost unanimi în a aprecia că acestea au constituit un prețios ajutor în activitatea birourilor grupelor sindicale din școlile satești, exprimîndu-și totodată hotărîrea de a ridica munca lor pe o treaptă superioară. În lumina sarcinilor actuale ce le stau în față.

Studiul terminologiei științifice la geografie

Obiectivul principal este să găsim înțelesul termenilor științifice geografice și să înțelegem semnificația lor.

Experimentul s-a desfășurat cu elevii din clasele V-VIII, care au avut în vedere să înțeleagă înțelesul termenilor geografici și să stabilească relațiile dintre termenii geografici și obiectele geografice.

Experimentul s-a desfășurat cu elevii din clasele V-VIII, care au avut în vedere să înțeleagă înțelesul termenilor geografici și să stabilească relațiile dintre termenii geografici și obiectele geografice.

Experimentul s-a desfășurat cu elevii din clasele V-VIII, care au avut în vedere să înțeleagă înțelesul termenilor geografici și să stabilească relațiile dintre termenii geografici și obiectele geografice.

Experimentul s-a desfășurat cu elevii din clasele V-VIII, care au avut în vedere să înțeleagă înțelesul termenilor geografici și să stabilească relațiile dintre termenii geografici și obiectele geografice.

Experimentul s-a desfășurat cu elevii din clasele V-VIII, care au avut în vedere să înțeleagă înțelesul termenilor geografici și să stabilească relațiile dintre termenii geografici și obiectele geografice.

Experimentul s-a desfășurat cu elevii din clasele V-VIII, care au avut în vedere să înțeleagă înțelesul termenilor geografici și să stabilească relațiile dintre termenii geografici și obiectele geografice.

Experimentul s-a desfășurat cu elevii din clasele V-VIII, care au avut în vedere să înțeleagă înțelesul termenilor geografici și să stabilească relațiile dintre termenii geografici și obiectele geografice.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

În componența lor, termenii geografici sînt grupate în funcție de natura și de rolul lor în procesul geografic.

CONTINUARI • CONTINUARI • CONTINUARI

Unirea și semnificația ei istorică

Unirea din 24 ianuarie 1859 a deschis drumul fĂuririi unității depline a statului român. Așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al P.C.R., cu prilejul aniversării a 45 de ani de la crearea partidului, Unirea Moldovei cu Țara Românească și formarea statului național român a stimulat mersul înainte al societății, creșterea forțelor de producție ale țării.

În anii noștri, întregul popor român aniversază cu însușire această mĂrețată sĂrbĂtoare națională, pe care „Hora Unirii” o cuprinde, ca un brîu viu, de o parte și de cealaltă a Carpaților.

Cum poate fi perfecționată practica pedagogică

se trec, în forma lor definitivă, în cele 30 de pagini rezervate în acest

scop în caietul de practică. Tot aici studenții mai transcriu planuri de lecții model întocmite de profesori de la școlile de bază, ca și planurile pentru orele de dirigență și pentru alte activități. Cum cele 30 de pagini nu sînt suficiente pentru atitea planuri, studenții sînt nevoiți să adauge foliole, care mai tĂrziu se pierd. Avînd în vedere cĂ un plan de lecție dezvoltat se scrie pe 4-5 pagini, la care se mai adaugă schița grafică, tabloul sinoptic, desenul în miniatură, numărul paginilor ar trebui aproape dublat, ajungînd la minimum 50.

În caietul de practică există capitolul „Evidența frecvenței studenților la practica pedagogică”, în care se trece întreaga activitate desfășurată de student, și în special frecvența la lecțiile demonstrative și la diferite activități. Dar evidența acestor frecvențe se ține și în jurnalul de practică al grupei, ca și în jurnalul de grupă pe ani

de studii. Socotim indicat ca prezența studenților să fie consemnată numai în caietul de practică pedagogică, la care să se mai adauge încă două rubrici: una în care să se precvedă tipul lecției și cealaltă în care să se precizeze metoda utilizată. Credem că această evidență a practicii pedagogice ar oferi criterii sigure pentru a se aprecia dacă studentul folosește diferite tipuri de lecții și metode cît mai variate în timpul practicii pedagogice.

O ultimă chestiune pe care dorim să o ridicăm privește întocmirea procesului-verbal în care se menționează întreaga activitate desfășurată de grupa de studenți în cadrul practicii pedagogice. În general, studenții primesc prea puține îndrumări în legătură cu întocmirea acestuia. De aceea ni se pare util ca structura unui asemenea proces-verbal să fie indicată și ea în caietul de practică pedagogică.

Ce ai făcut pentru satul tău?

recolții care a avut loc astăzi toamnă), nu fac decât să confirme încă o dată că posibilitățile de care dispune școala în acțiunea de culturalizare a maselor nu sînt nici pe departe utilizate.

CĂLĂTORII

Ajunși aici, printre-o indiscreție tipică gazetărească, ne-am întrebărit ce fac, în timpul lor liber, cadrele didactice de la Liceul din CălugĂreni. Soții Scutulesei, profesoarele F. Popa și E. Dragoș se preocupă de meditațiile elevilor de la internat, de activitățile extracurriculare. Alții pregătesc lucrări pentru comisiunile metodice, pentru cercurile pedagogice etc. CĂrca 50% dintre profesorii școlii se pot lăuda cu asemenea activități.

(Nu-i vorbă, le-ar rĂmĂne vreme și pentru activități culturale). Dar restul? Restul... cĂlătorec.

În primul moment nu am înțeles exact despre ce e vorba. CĂlătoria în sine, la odată orizonturile, este un factor de îmbogĂțire a culturii generale proprii. Cite nu vede și nu învață omul intr-o cĂlătorie! Era locași să-i întrebăm ce mĂlĂcuri sĂrbĂtoarĂ și cum și cĂnd își împĂrtĂșesc impresiile lor de drum acești profesori, conștiințoși și alții, dar am aflat cĂ de fapt cĂlătoria lor, pe motiv de du-te vino, se desfășoară continuu, între aceiași doi poli opuși (și nu numai în sens geografic): școala de la CĂlugĂreni și casa de la Burești. Asadar, „navetisti”. De la curs la curs și din curs la curs — e limpede cĂ nu e sĂmĂnĂtoare activitatea culturală. Faptul cĂ acești profesori, cu toate încercĂrile care s-au fĂcut pentru a-i fixa, rĂmĂn navetisti, nefĂcînd sĂ reziste miracolului Capitalei, are repercusiunile sale, printre care și aceea

cĂ slĂbesc activitatea de culturalizare, lipsește școala de pĂrtina de a-și face datoria pe acest al doilea mare front al ei. Un vechi proverb românesc susține cĂ omul sĂmĂneste locul. Din pĂcate, profesorii navetisti nu consĂcra, de cele mai multe ori, decît strĂmoșii din autobuzul cĂrĂi-ai duce sau îi aduce la locul de muncă.

A trebui cu lĂrurile competente din Ministerul ÎnvĂțĂmĂntului sĂ se ia în studiu cĂrile redusei numărului profesurilor cĂlătorec, dar organele locale sĂ cĂrăie sĂ le ofere posibilitățile de a se fixa acolo unde munesc.

Nu mai stĂnuiește ia loc de frunte în activul de intelectualii ai satului, contribuind o dată cu formarea noilor generații de elevi, la sporirea orizonturilor conștiințelor lor, învĂțĂmĂntului și profesorii își pot aduce efectiv contribuția la ridicarea culturală a poporului. Este singurul fel în care oricare om al școlii poate sĂ rĂsĂndă poziția sa în societate, cĂ ai fĂcut pentru satul tău.”

PROGRAMELE EXAMENULUI DE BACALAUREAT

- DIN SESIUNILE ANULUI 1967 -

Obiectele la care se susține examenul de bacalaureat în anul 1967, sînt următoarele:

Secția reală: literatura română — scris și oral; matematică — scris și oral; un obiect la alegere dintre: fizică, chimie, biologie — oral; Secția umanistă: literatura română — scris și oral; o limbă modernă — la alegere (engleză, franceză, germană, rusă) sau limba latină — scris și oral; un obiect la alegere dintre: fizică, chimie, biologie, istoria patriei, filozofie — oral.

Candidații de la școlile sau secțiile cu limbile de predare ale naționalităților conlocuitoare — atît cei de la secția umanistă cît și cei de la secția reală — vor da examen și la literatura maternă — scris și oral.

Programele după care vor fi examinați candidații la aceste obiecte sînt următoarele:

LITERATURA ROMÂNĂ

Din materia clasei a IX-a:

Formarea limbii române: Teritoriul pe care s-au format poporul și limba română. Limba română, limbă romanică. Caracterul latin al limbii române. Elemente autohtone. Influențe exercitate asupra limbii române.

Cultura și literatura română în sec. XIV—XVIII. Începuturile istoriografiei în limba română (Gr. Ureche, Miron Gostin în Moldova, Radu Popescu, C. Cantacuzino în Muntenia. Principalele idei care se desprind din operele acestora.

Ion Neulce. Letopisețul Țării Moldovei. O samă de cuvinte (prezentare generală). Importanța acordată de I. Neulce tradiției istorice a poporului. Valoarea literară a legendelor. Opera lui I. Neulce izvor de inspirație pentru scriitorii noștri.

Dimitrie Cantemir. Activitatea de scriitor. Descrierea Moldovei (prezentare generală). Valoarea opere sale științifice și literare. Patriotismul și umanismul scriitorului.

Locul istoriografiei în dezvoltarea culturii și literaturii române. Idei principale în istoriografie: originea română a poporului român; unitatea românilor; ideea originii latine a limbii române; patriotismul cronicarilor. Contribuția cronicarilor la dezvoltarea limbii literare.

Cultura și literatura română în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și în începutul secolului al XIX-lea, în Transilvania, Țara Românească și în Moldova.

Școala ardeleană. Cauzele apariției Școlii ardeleene, caracterul ei progresist. Activitatea lui S. Micu, Gh. Sineai, P. Maior, Ion Budai-Deleanu. Rolul Școlii ardelene în formarea conștiinței naționale și în dezvoltarea culturii românești.

Ion Budai-Deleanu. Activitatea literară. Tiganiada, operă de critică la adresa feudalismului. Cîntul X (fragmente). Valoarea literară a operei.

Dezvoltarea literaturii în prima jumătate a sec. al XIX-lea. Dezvoltarea culturii naționale. Școala Gh. Lăzar și Gh. Asachi. Presa. Teatrul. Literatura. Valorificarea folclorului. Traduceri și adaptări din literatura universităților.

Mihail Kogălniceanu. Activitatea ca îndrumător al culturii și literaturii. Dacia literară. Progresul Daciei literare. Interesul pentru studiul științific al istoriei.

Nicolae Bălcescu. Viața și activitatea. Românii sub Mihai-Voievod Viteazul — fragmente — (analiză literară). Locul lui N. Bălcescu în literatură. Valoarea artistică și patriotică a operei.

Grigore Alexandrescu. Activitatea literară. Opera. Poezia patriotică. Umbra lui Mircea. La Cozia (analiză literară). Fabula: Toporul și pădurea (analiză literară). Importanța operei lui Gr. Alexandrescu pentru dezvoltarea literaturii noastre.

Costache Negruzzi. Activitatea literară. Opera. Nuvela istorică. Alexandru Lăpușeanul (analiză literară).

Vasile Alecsandri. Viața și activitatea literară. Opera. Poezia. Creații inspirate din poezia populară. Cîntic haideuc (analiză literară). Eroismul poporului nostru în războiul de independență oglindit în poezia Penei Curceanul (analiză literară).

Evocarea frumusețelor naturii în poezia lui V. Alecsandri. Pastelurile. Oglindirea în pasteluri a frumuseții priveliștilor țării și a dragostei poetului față de natură. Concertul în lunca (analiză literară). Teatrul. Despot-Vodă (analiză literară). Locul operei lui V. Alecsandri în dezvoltarea literaturii noastre.

Contribuția scriitorilor din generația de la 1848 la dezvoltarea literaturii. Trăsăturile generale ale literaturii scriitorilor generației de la 1848.

Literatura română în perioada de după revoluția de la 1848.

Nicolae Filimon. Cioabii vechi și noi (analiză literară). Valoarea literară a operei.

Alexandru Odobescu. Activitatea literară. Interesul pentru evocarea trecutului istoric (Miheea Vodă cel Rău și Doamna Chiajna). Miheea Vodă cel Rău (analiză literară). Contribuția lui A. Odobescu la dezvoltarea limbii literare și a literaturii. Bogdan Petriceicu Hasdeu. Activitatea literară. Răvan și Vidra (analiză literară). Locul lui B. P. Hasdeu în dezvoltarea culturii noastre.

Din materia clasei a X-a:

Literatura română la sfîrșitul sec. al XIX-lea. Cadrul istoric al epocii. Presa muncitorească: Luceafărul român, Socialistul, Cotemporanul, Munca, România muncitoare. Reviste literare: Convorbiri literare. Vieța, Semănătorul. Viața românească. Facla, Familia, Tribuna. Dezvoltarea literaturii. Societatea Junimea și revista Convorbiri literare. Activitatea de critic literar a lui Titu Maiorescu. Contribuția sa la dezvoltarea limbii literare. Susținerea valorii limbii populare ca model literar, apărarea poeziei populare. Lupta împotriva etimologismului și a exceselor latinizărilor. Aprecierea și analiza estetică a scriitorilor clasici. Locul lui Maiorescu în dezvoltarea culturii române.

Mihai Eminescu. Viața și activitatea literară. Opera. Concepția lui Eminescu despre poezie. E. Pigioni (analiză literară). Poezia de revoltă și critică socială (Juni coruți, Al nostru tineri...). Viața. Scrierile. Împărat și prețelar (analiză literară). Sorisoarea III (analiză literară). Poezia dragostei și a naturii. Floare albastră (analiză literară). Sara pe deal (analiză literară). Folclorul. Izvor de inspirație în opera lui M. Eminescu. Folosirea și prelucrarea materialului folcloric în creația poetului (Ce te legeni, Revedere. La mijloc de codru. Cîșin nebului. Făt-Frumos din Iacrimă). Poezia filozofică. (Rugăciunea unui dac, Luceafărul). Luceafărul (analiză literară). Proza literară (Făt-Frumos din Iacrimă. La aniversară. Cezara) M. Eminescu, artist al cuvîntului. Caracterul romantic și liric al sale. Importanța operei lui M. Eminescu.

Ion Creangă. Viața și activitatea literară. Amintiri din copilărie (analiză literară). Fovestile. Prelucrarea plină de măiestrie a tezaurului folcloric. Împlinirea fantastului popular cu realitățile sociale. Povestea lui Harap-Alb (analiză literară). Contribuția scriitorului la dezvoltarea literaturii și a limbii literare.

Ion Luca Caragiale. Viața și activitatea literară. Opera. Dramaturgia (O scrisoare pierdută. O noapte furtunoasă. Cona Leonida față cu reacțiunea. Năpasta). O scrisoare pierdută (analiză literară). mijloacele folosite de Caragiale pentru realizarea comicului și caracterizarea personajelor. Comedia O scrisoare pierdută, operă reprezentativă a realității în literatura noastră. Epica. Momente și schițe (prezentare generală). Temele. Particularități artistice. Nuvetele. Două loturi (analiză literară). Contribuția lui I. L. Caragiale la dezvoltarea literaturii noastre realiste.

Ion Slavici. Activitatea literară. Moara cu noroc (analiză literară).

Alexandru Macedonski. Activitatea literară. In-

temeiurilor revistei Literatură (1880). Elemente de critică socială la adresa societății burgheze în ciclul de poeme Noaptea (Noaptea de ianuarie, Noaptea de noiembrie). Poezii antinastice. Rondeluri. Noaptea de mai (analiză literară). Însemnătatea operei lui A. Macedonski.

Contemporanul (1881). Programul revistei Activitatea de critic literar a lui C. Dobrogeanu-Gheba. Tematica literaturii promovată de Contemporanul. Contribuția scriitorilor de la Contemporanul la dezvoltarea literaturii române.

Barbu Ștefănescu Delavrancea. Activitatea literară. Hași Tădușe (analiză literară). Apus de soare (analiză literară).

Alexandru Vlașcu. Activitatea literară. Unde nu sînt visătorii? (analiză literară). 1907 (analiză literară).

George Coșbuc. Activitatea literară. Opera. Nunta Zamferei (analiză literară). G. Coșbuc, clăritor al iubirii (Dusmancele. La oglindă. Scara. Spînuț etc.). Dusmancele (analiză literară). Natura în poezia lui G. Coșbuc. Varietatea aspectelor naturii în pasteluri (Vara. În miezul verii. Iarna pe uliță etc.). Vara (analiză literară). Oglindirea trecutului de luptă pentru libertate în poezia lui G. Coșbuc (Pașa Hassan. Dorobanțul. Rugămintea din urmă). Poezia de revoltă socială. (Doina. Noi vrem pămînt. Noi vrem povăst (analiză literară). Doina (analiză literară). Locul lui G. Coșbuc în literatura noastră.

Doină Zamfirescu. Activitatea literară. Romanțele lui D. Zamfirescu. Trăseseră a epocii de la sfîrșitul secolului al XIX-lea. (Viata la țară. Tanase Secliu). Tănase Secliu (analiză literară). Contribuția lui D. Zamfirescu la evoluția romanului nostru.

Octavian Goga. Activitatea literară. Aspecte din viața satului ardelean (Nou. Plugarii. Otul). legătura ardeleană dintre natură și popor. Figuri reprezentative din lumea satului (Dascălul. Dascălul). Evocarea vieții grele a țăranilor ardelene (Plugarii. Cîncășii). Cîncăși (analiză literară). Însemnătatea operei lui O. Goga.

Calistrat Hogaș. Activitatea literară. Singur (analiză literară). Particularități artistice.

Din materia clasei a XI-a: Literatura română în secolul al XX-lea

a) Literatura română în perioada dintre cele două războaie mondiale. Dezvoltarea literaturii. Publicații conduse sau îndrumate de P.C.R.: Cultura proletară. Vechi nou. Bluze albastre. Era nouă. Reporter. Reviste și grupări literare. Viața românească. Sburătorul. Curentele moderniste. Eugen Lovinescu, teoretician al modernismului în literatura română. Gîndirea și curentul „tradiționalist”.

b) Literatura română în anii puterii populare. Revoluția culturală. Dezvoltarea literaturii. Valorificarea mosterilor literare. Îndrumarea dată de P.C.R. dezvoltării artei și literaturii noi.

Liviu Rebreanu. Activitatea literară. Tematica operei: Viața satului (Ion). Răscoala țăranilor din 1907 (Răscoala). Demnitatea războiului și a poliției diversioniste (Ite. Strul dezertor. Catastrofa. Pădurea spînzurată). Răscoala (analiză literară). Caracterul realist al operei. Locul lui L. Rebreanu în literatura română.

Cezar Petrescu. Activitatea literară. Intunecare (analiză literară).

George Bacovia. Activitatea literară. Tematica poeziilor: viața-citadină, monotonia țigului provincial, peisajele triste (Lacustră. Decor. Toamnă. Plouă. Nervi de primăvară). Plumb (analiză literară). Particularități artistice.

George Topîrcă. Activitatea literară. Balade vesele și triste. Migdale amare. Parodii originale. Rapsozii de toamnă (analiză literară).

Alexandru Sahia. Activitatea literară și publicistică.

Mihail Sebastian. Activitatea literară. Ultima oră (analiză literară).

Camil Petrescu. Activitatea literară. Opera: Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război. Bălcescu. Un om între oameni. Bălcescu (analiză literară). Locul lui Camil Petrescu în literatura română.

Mihail Sadoveanu. Viața și activitatea literară. Opere. Satul și țărani în opera lui M. Sadoveanu (Bordeianii. Păcat boieresc. Mergînd spre Hîrlău. Județ al sârmanului). Bogăția sufletească a omului din popor în opera lui M. Sadoveanu. Băltașul (analiză literară). Viața țăranilor de provincie în opera lui M. Sadoveanu. Floare albă. Locul unde s-a împlinit nimic. Natura patriei în opera lui M. Sadoveanu (Țara de dincolo de neagră). Romanul istoric. Evocarea luptelor poporului pentru libertate națională și socială (Solmi. Neamul Soimăreștilor. Zodia Căcerului). Frații Jderi (analiză literară). Nicosară Potevoacă (analiză literară). Arta scriitorului. Locul lui M. Sadoveanu în literatura română.

Tudor Arghezi. Viața și activitatea literară. Opera. Poezia lirică cu caracter filozofic (Psalmi). Poezia socială (Plugule). Proza (Poarta neagră. Ioane de lemn. Tablete din țara de Kutu. Cîmîrlu. Buna-Vestire. Lina). Testament (analiză literară). 1907. Pe război (analiză literară). Eziog (analiză literară). Cîntec omului. Cel ce glăsuiește singur (analiză literară). T. Arghezi, artist al cuvîntului. Locul lui T. Arghezi în literatura română.

George Călinescu. Activitatea literară. Istoric și critic literar (Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent, 1941). Studiile despre Gr. Alexandrescu, Nicolae Filimon. Viața lui Eminescu. Romancier. Enigma Otilei (analiză literară). Locul lui G. Călinescu în literatura română.

Zaharia Stancu. Activitatea literară. Doscul (analiză literară).

Geo Bogza. Activitatea literară. Reprezentant de frunte al reportajului literar (Cartea Otului. Pașini contemporane). Un om a trecut peste muntii (analiză literară).

Nagy Istvan. Activitatea literară. La cea mai înaltă tensiune (analiză literară).

Marin Preda. Activitatea literară. Morometii (analiză literară).

Titus Popovici. Activitatea literară. Setea (analiză literară).

Mihai Beniuc. Activitatea literară. Cîntec de primăvară (analiză literară). Patria (analiză literară). Mărlă de lîngă drum (analiză literară).

Eugen Ibeleanu. Activitatea literară. Surusul Hiroshimei — fragmente (analiză literară).

Nicolae Labiș. Bunica (analiză literară). Primele iubiri (analiză literară).

Mihail Davidoglu. Cetatea de foc (analiză literară).

Aurel Barabă. Mielul turbat (analiză literară). Realizări ale literaturii noastre noi. Proza. Realizări obținute în domeniul prozei. Tematica prozei. Reprezentant: Poezia. Realizări obținute în domeniul poeziei. Tematica poeziei noi. Reprezentant: Dramaturgia. Tematica noii dramaturgii. Reprezentantii.

La limba română, candidații proveniți din școlile cu limbile de predare ale naționalităților conlocuitoare vor fi examinați din materia prevăzută în programa de bacalaureat publicată mai sus, cu excepția următoarelor teme care nu au fost studiate: La capitolul V. Alexandrii, în loc de pastelul „Concertul în lunca”; candidații vor fi examinați din pastelul „Iarna”. La capitolul M. Eminescu nu se va cere analiza literară a poeziei „Epigoni”. La capitolul M. Sadoveanu nu se va cere analiza literară a romanului „Frații Jderi”.

MATEMATICA

Din materia clasei a VIII-a

Algebra

1. Numere raționale: Numere naturale. Numere fracționare. Numere pozitive și negative. Adunarea, scăderea, înmulțirea și împărțirea numerelor raționale. Proprietăți ale acestor operații.

2. Expresii algebrice: Monom. Polinom. Ter-

meni asemenea și reducerea lor. Valoarea numerică a polinomului. Polinom omogen. Adunarea și scăderea polinoamelor. Înmulțirea monoamelor și a polinoamelor. Ridicarea la o putere întregă și pozitivă a monomului. Formulele pentru calcul prescurtat:

$(a+b)(a-b) = a^2 - b^2$, $(a-b)^2 = a^2 - 2ab + b^2$, $(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$, $(a-b)^3 = a^3 - 3a^2b + 3ab^2 - b^3$, $(a+b)^3 = a^3 + 3a^2b + 3ab^2 + b^3$, $(a-b)(a^2 + ab + b^2) = a^3 - b^3$, $(a+b)(a^2 - ab + b^2) = a^3 + b^3$.

3. Expresii raționale fracționare: Expresia rațională fracționară. Frații algebrice. Simplificarea fracțiilor algebrice. Adunarea fracțiilor algebrice la același numitor. Operații cu fracții algebrice. Valoarea numerică a unei fracții algebrice.

4. Expresii iraționale. Ridicarea la putere. Extragerea rădăcinii pătrate. Extragerea rădăcinii de ordinul n. Noțiunea de număr irațional. Adunarea, scăderea și înmulțirea numerelor iraționale. Expresii iraționale. Proprietățile fundamentale a unui radical cu privire la înmulțirea și împărțirea indicelui și exponențului cu același număr. Adunarea radicalilor la același indice. Simplificarea radicalilor. Extragerea rădăcinii dintr-un produs, dintr-un cînt, dintr-o putere și dintr-un radical. Scoaterea unui factor rațional de sub radical și introducerea lui sub radical. Radicali asemenea și reducerea lor. Adunarea, scăderea, înmulțirea, împărțirea, ridicarea la putere și extragerea rădăcinii expresiilor iraționale. Raționalizarea numitorilor în cazul cînd: numitorul este radicalul unui monom, numitorul este o sumă de 2 sau 3 radicali cu indicele 2. Valoarea numerică a unei expresii iraționale.

5. Ecuații de gradul I: Egalitatea. Proprietățile egalității. Expresii algebrice identice. Ecuații. Ecuații echivalente. Proprietățile ecuațiilor și consecințele lor. Rezolvarea ecuațiilor de gradul I cu o singură necunoscută numerică și literale. Sisteme de ecuații de gradul I cu 2 sau 3 necunoscute. Rezolvarea sistemelor de ecuații numerice și literale. Inegalitățile de gradul I. Funcția liniară și graficul ei. Interpretarea grafică a soluției unui sistem de 2 ecuații cu 2 necunoscute.

6. Ecuații de gradul II: Rezolvarea ecuațiilor de gradul II incomplete și complete, numerice și literale. Formule simplificative. Relații între rădăcini și coeficienți. Ecuații iraționale.

Geometrie

1. Introducere. Corp geometric. Suprafață. Linie. Punct. Figură, figuri egale. Propoziții: axioma, teoremă reciprocă și teoremă contrară. Linie dreaptă, semidreaptă, segment de dreaptă, operații cu segmente de dreaptă, linie frîntă, poligon. 2. Unghiuri: Unghi. Unghiuri adiacente. Egalitatea și neegalitatea unghiurilor. Operații cu unghiuri. Biseectoarea. Perpendiculara și oblicul. Unghi drept, ascuțit și obtuz. Despre construcția unei perpendiculare dintr-un punct pe o dreaptă și unicitatea ei. Unghiuri suplimentare, complementare și opuse la vîrf. Despre suma unghiurilor din același vîrf așezate de aceeași parte a unei drepte și în jurul unui punct. Măsurarea unghiurilor. Unghi la centru.

3. Triunghiuri: Poligon. Clasificarea poligoanelor. Triunghi. Biseectoarea, înălțimea, mediană și mediatorul. Clasificarea triunghiurilor. Simetria față de o axă. Proprietățile triunghiurilor isocel și echilaterale. Criteriile de egalitate a triunghiurilor oarecare și dreptunghice. Unghi exterior. Relații între laturile și unghiurile unui triunghi. Comparații între lungimea segmentului și a liniei frînte. Perimetrul unui poligon convex este mai mic decît perimetrul unui poligon înconjurător. Despre triunghiurile care au două laturi respectiv egale și unghiurile cuprinse între ele neegale.

4. Perpendiculară și oblice. Perpendiculara este mai scurtă decît orice oblică dusă din același punct. Distanța de la un punct la o dreaptă. Proprietățile mediatorului unui segment și proprietățile biseectoarei unui unghi. Lec. geometrică.

5. Drepte paralele. Construcția unei drepte paralele cu o dreaptă dată. Postulatul lui Euclid. Consecințele postulatului. Unghiuri formate de două drepte paralele tăiate de o secantă. Unghiuri cu laturile respectiv paralele. Unghiuri cu laturile respectiv perpendiculare. Suma unghiurilor unui triunghi. Suma unghiurilor interioare și exterioare ale unui poligon convex.

6. Patrulaterul: Paralelogram. Proprietățile paralelogramului. Simetria față de un punct. Rombul, dreptunghiul și patratul. Proprietățile lor. Mediana relativă la ipotenuza unui triunghi dreptunghic. Trapezul. Proprietățile trapezului isocel. Proprietățile dreptei mijlociilor în triunghi și în trapez.

7. Drepte concurente în triunghi: Concurența mediatorilor, înălțimilor, biseectoarelor și medianelor.

8. Cercul: Cercul. Tangenta și normală. Dependența dintre coarde și distanțele lor la centru. Locuri geometrice: a) al mijloacelor coardelor care rîmîn paralele cu o dreaptă dată — diametrii conjugați; b) al mijloacelor coardelor egale dintr-un cerc. Pozițiile relative a două cercuri. Unghiuri a două cercuri care se taie. Cercuri ortogonale.

9. Măsură unghiurilor: Unghiuri înscrise. Unghiuri cu vîrfurile în interiorul și exteriorul cercului. Cercul și pălărie. Arc capabil de un unghi dat. Patrulater înscrisibil. Proprietățile lui. Condiția ca patru puncte să fie pe un cerc.

Din materia clasei a IX-a

Algebra

1. Ecuații de grad superior care se reduc la grad II: Ecuații reciproce de gradul III, IV. Ecuații binoame de gradul III, IV. Ecuații trinoame de gradul IV, VI, VIII. Transformarea expresiei $\sqrt{A \pm \sqrt{B}}$ într-o sumă sau diferență de 2 radicali.

2. Sisteme de ecuații de gradul II. Sisteme de gradul II. Sisteme de gradul II cu două ecuații, una fiind de gradul I. Sisteme care se rezolvă prin procedee speciale. Sisteme de gradul II cu două sau trei necunoscute, cazuri particulare. Probleme care se rezolvă cu ajutorul sistemelor de gradul II.

3. Progresii. Progresii aritmetice. Formula pentru aflarea unui termen oarecare și formula sumei termenilor. Progresii geometrice. Formula pentru aflarea unui termen oarecare și formula sumei termenilor. Suma unei progresii geometrice infinite descrescătoare. Transformarea unei fracții zecimale periodice în fracție ordinară.

4. Funcții: Mulțimi de puncte pe o dreaptă. Interval. Definiția funcției. Funcție de gradul II. Descompunerea trinomiului de gradul II în factori liniari. Graficul funcției de gradul II. Semnul trinomiului de gradul II. Inegalități a căror rezolvare conduce la studiul unor binoame de gradul I și a unor trinoame de gradul II. Discuția rădăcinilor ecuației de gradul II ai cărei coeficienți depind de un parametru. Discuția problemelor de gradul II.

5. Funcția exponențială. Funcția logaritmică: Puteri cu exponențului pozitiv, zero, negativ și fracționar. Operații cu ele. Funcția exponențială și graficul ei. Definiția logaritmului. Funcția logaritmică, proprietățile și graficul ei. Logaritmul unui produs, unui cînt, unui puteri și al unui radical. Logarithm zecimal. Caracteristică și mantisă. Intrebuintarea tabelelor de logarithm. Cologarithm. Operații cu logarithmi cu caracteristici pozitive sau negative. Aplicații la calculul expresiilor numerice. Ecuații exponențiale. Ecuații logaritmice.

Geometrie

1. Segmente proporționale. Asemănarea triunghiurilor și poligoanelor: Raportul a două segmente și segmente proporționale. Împărțirea unui segment într-un raport dat. O paralelă la

una din laturile unui triunghi împarte pe celelalte două în părți proporționale. Consecințe. Reciproca. Două secante oarecare sînt tălțite în părți proporționale de drepte paralele. Construcția celui de-al 4-lea segment proporțional. Împărțirea unui segment în părți proporționale cu mai multe segmente date. Biseectoarea interioară (exterioară) împarte latura opusă a unui triunghi în segmente proporționale cu laturile ce pornesc din același vîrf cu biseectoarea. Reciproca. Triunghiuri asemenea. Teorema fundamentală a asemănării. Cazurile de asemănare ale triunghiurilor oarecare și dreptunghice. Un fascicul de drepte concurente determină pe două drepte paralele segmente proporționale. Reciproca. Poligoane asemenea. Construcția unui poligon asemenea cu un poligon dat. Descompunerea poligoanelor asemenea în același număr de triunghiuri asemenea și la fel așezate. Reciproca. Raportul perimetrului a două poligoane asemenea. Centru de asemănare și raport de asemănare.

2. Relații metrice: Teoremele relative la înălțime și la o cîtea în-un triunghi dreptunghic. Aplicații la cerc. Construirea mediilor proporționale. Teorema lui Pitagora. Teorema referitoare la pătratul unei laturi într-un triunghi oarecare. Calculul înălțimilor. Teorema lui Stewart. Calculul medianelor și biseectoarelor. Calculul razei cercului circumscris. Segmente proporționale în cerc. Puterea punctului.

3. Poligoane regulate: Linia frîntă regulată. Poligon regulat. Construcția poligoanelor regulate înscrise în cerc și circumscrise unui cerc. Fiecărui poligon regulat i se poate circumscrie un cerc și în fiecare poligon regulat se poate înscrie un cerc. Două poligoane regulate cu același număr de laturi sînt asemenea. Raportul de asemănare. Calcularea laturilor și apotemelor: patrulater exagonalul, triunghiul echilateral, în funcție de raza cercului circumscris. Relația dintre latura poligonului regulat cu n laturi înscris în cerc și latura poligonului regulat cu numărul dublu de laturi. Calculul laturii poligonului regulat circumscris în funcție de latura poligonului regulat cu același număr de laturi înscris în același cerc. Determinarea lungimii unui cerc și a unui arc de cerc.

4. Arii: Noțiuni despre măsurarea unei arii. Aria dreptunghiului, paralelogramului și rombului. Aria triunghiului în funcție de laturile, de raza cercului circumscris și de raza cercului înscris. Aria trapezului, a poligoanelor regulate, a cercului, sectorului circular și a segmentului de cerc. Compararea ariilor a două triunghiuri asemenea, a două poligoane asemenea, a două cercuri.

Din materia clasei a X-a

Algebra

1. Analiza combinatorie și binomul lui Newton: Permutări, aranjamente și combinări. Produsul unor binoame care diferă prin termenii liberi. Formula binomului lui Newton. Proprietățile formulei binomului. Metoda inducției complete. Suma puterilor asemenea a primelor n numere naturale.

2. Divizibilitatea numerelor și polinoamelor: Teoremele de divizibilitate ale sumei și diferenței. Condiția ca un polinom P(x) să fie divizibil prin (x-a). Regula de formare a citului. Proprietățile divizibilității polinoamelor.

3. Cel mai mare divizor comun și cel mai mic mulțime comun al numerelor și polinoamelor. Aflarea c.m.m.d.c. al numerelor prin algoritmul lui Euclid. C.m.m.d.c. al polinoamelor. Proprietățile c.m.m.d.c. al polinoamelor. Un polinom care este divizibil prin (x-a) și (x-b) este divizibil și prin produsul lor. Aflarea c.m.m.m.c. al polinoamelor cu ajutorul c.m.m.d.c.

4. Numere complexe: Numerele complexe scrise sub formă algebrică. Operații cu ele. Forma trigonometrică a unui număr complex. Operații cu numere complexe exprimate sub formă trigonometrică. Formula lui Moivre. Rădăcinile unității. Ecuații binoame.

5. Proprietăți ale polinoamelor și rezolvarea ecuațiilor. Descompunerea polinoamelor în factori liniari. Polinom identic nul. Condiția ca două polinoame să fie identice. Metoda coeficienților nedeterminați. Condiția ca două ecuații să aibă aceeași rădăcină. Rădăcini comune a două ecuații. Relațiile între rădăcinile și coeficienții unei ecuații de gradul n. Ecuații care admit rădăcina + i. Ecuații cu coeficienți raționali care admit rădăcina a + √b. Transformarea polinoamelor. Limitele rădăcinilor reale. Metoda grupării termenilor. Calcularea rădăcinilor întregi și fracționare.

Geometria în spațiu

1. Introducere: Axiomele geometriei în spațiu. Poziții relative între puncte, drepte și plane. Determinarea planului. Generarea planului.

2. Drepte și plane paralele. 1. Drepte paralele cu o dreaptă situată într-un plan și care trec printr-un punct exterior planului este paralelă cu planul. Reciproca. Două drepte paralele cu a treia dreaptă sînt paralele între ele.

2. Plane paralele: Intersecția a două plane paralele cu un al treilea plan este o dreaptă paralelă cu planul paralel și cu al doilea. Segmentele de drepte paralele cuprinse între planele paralele sînt egale. Planele paralele determină pe două drepte oarecare segmente proporționale. Unghiuri cu laturile paralele.

3. Drepte perpendiculare pe un plan. 1. Unghiul a două drepte în spațiu. Drepte perpendiculare în spațiu. Condiția ca o dreaptă să fie perpendiculară pe un plan. Printr-un punct dat se poate duce un plan perpendicular pe o dreaptă dată și numai unul. Dacă două plane sînt paralele, orice perpendiculară pe un plan este perpendiculară și pe celălalt. Două plane perpendiculare pe aceeași dreaptă sînt paralele între ele. Printr-un punct dat se poate duce o dreaptă perpendiculară la un plan dat și numai una. Dacă două drepte sînt paralele, orice plan perpendicular pe una este perpendicular și pe cealaltă. Două drepte perpendiculare pe același plan sînt paralele. Locul geometric al perpendicularelor ridicate într-un punct pe o dreaptă dată. Locul geometric al punctelor egal depărtate de două puncte și al trei puncte date. Planul egal depărtat de patru puncte nesituate în același plan.

2. Perpendiculare și oblice față de plan. Teorema relativă la perpendiculara și oblicele cob

PROGRAMELE EXAMENULUI DE BACALAUREAT

(urmăre din pag. 3-a)

Ecuații de formă $Ax + By + C = 0$ reprezintă o linie dreaptă. Semnificația coeficienților. Cazuri particulare. Ecuația dreptei se trece prin două puncte. Ecuația dreptei în raport cu segmentele determinate pe axe. Condiția ca trei puncte să fie coliniare. Intersecția a două drepte. Condiția ca două ecuații să reprezinte aceeași dreaptă. Fasciole de drepte: a) ce trec printr-un punct dat; b) ce trec prin punctul de intersecție a două drepte date; c) paralele cu o dreaptă dată. Condiția ca trei drepte să fie concurente.

Raportul în care o dreaptă împarte un segment. Separarea planului în regiuni de o dreaptă. Ecuația normală a dreptei. Distanța de la un punct la o dreaptă.

Aplicații: aflarea înălțimilor unui triunghi, ecuațiile bisectoarelor, aria unui triunghi etc.

IV. Cerul: Ecuația cercului cu centrul în origine și într-un punct oarecare. Determinarea ecuației unui cerc prin trei condiții. Intersecția unei drepte cu un cerc. Ecuațiile tangentei: într-un punct al cercului, paralelă cu o dreaptă dată, dintr-un punct exterior. Ecuația normalei. Puterea unui punct în raport cu un cerc. Axă radicală a două cercuri. Centrul radical. Intersecția a două cercuri. Aplicații la proprietățile cercului și locuri geometrice.

V. Elipsa: Definiția și ecuația elipsei. Elementele importante ale elipsei. Intersecția unei elipse cu o dreaptă. Ecuațiile tangentei și normalei la elipsă. Aplicații la proprietățile elipsei și locuri geometrice.

VI. Hiperbola: Definiția și ecuația hiperbolei. Elementele importante ale hiperbolei. Asimptote. Hiperbola echilibrată raportată la asimptote. Intersecția hiperbolei cu o dreaptă. Ecuațiile tangentei și normalei la hiperbolă. Aplicații la proprietățile hiperbolei și locuri geometrice.

VII. Parabola. Definiția și ecuația parabolei. Elemente importante ale parabolei. Intersecția parabolei cu o dreaptă. Ecuațiile tangentei și normalei la parabolă. Aplicații la proprietățile parabolei și locuri geometrice. Proprietatea optică a parabolei.

NOTA: La examenul de bacalaureat nu se vor cere demonstrațiile teoremelor prevăzute de programă la geometria plană și în spațiu, iar la trigonometrie se vor cere demonstrații numai la noțiunile de bază (definițiile și variația funcțiilor sin, cos, tg, ctg).

FIZICĂ

Secțiunile reale și umaniste
Din materia clasei a X-a
Electromagnetismul

Cîmpul magnetic al curenților electrici. Cîmpul magnetic al curenților liniari, circulari, al bobinelor. Intensitatea cîmpului magnetic. Efectul Biot-Savart. Fluxul magnetic. Permeabilitatea magnetică. Unități de măsură. Electromagnetismul și aplicațiile lor. Releul electromagnetic. b) Inducția electromagnetică. Acțiunea cîmpului magnetic asupra curenților electrici. Aplicațiile tehnice ale inducției electromagnetice. Instrumente de măsură: ampermetru, voltmetru. Principiul de funcționare a electromotorului. Difuzorul electrodinamic. Tensiunea electrodinamică. Forța electrodinamică. Contorul electric. Echivalența energiei magnetice cu cea a energiei electrice. Magnetismul (sumar).

Inducția electromagnetică

a) Producerea tensiunii electromotoare de inducție. Tensiunea electromotoare indusă într-un conductor liniar. Factorii care determină mărimea și sensul tensiunii electromotoare de inducție. Legea lui Lenz privitoare la sensul tensiunii electromotoare de inducție. Explicarea electronică a inducției electromagnetice. b) Autoinducția. Inductanța. Unitatea de inductanță: henry.

Curentul alternativ

a) Inducția într-o spiră care se rotește uniform într-un cîmp magnetic omogen. Producerea curentului alternativ. b) Frecvența, intensitatea și tensiunea curenților alternativi. Reacția inductivă și capacitivă în circuitul de curent alternativ. Impedanța. Legea lui Ohm la curentul alternativ. c) Defazarea. Energia și puterea curenților alternativi. d) Curentul trifazat. Conexarea în stea și în triunghi a receptoarelor de energie (sumar).

Generatoare, motoare, transformatoare

a) Dinamul și motorul de curent continuu: reversibilitatea lor. b) Generatorul de curent alternativ: monofazat și trifazat. c) Motoare de curent alternativ. Motorul sincron. d) Transformarea curentului alternativ. Transformatorul. Transportul energiei electrice. Redresoare uscate. Noțiuni despre substanțele semiconductor și întrebările lor în tehnica actuală. e) Bobina de inducție. Telefonul.

Electricitatea

a) Bazele fizice ale electricității. Problemele electricității. b) Centrale termoelectrice. Centrale hidroelectrice. c) Distribuția și utilizarea energiei electrice în industrie, agricultură, transport și în viața de toate zilele. d) Electricitatea țării noastre, realizări obținute și perspective de viitor. Importanța electricității pentru dezvoltarea economiei naționale și pentru ridicarea nivelului de viață al oamenilor muncii din patria noastră.

Din materia clasei a XI-a

Oscilații și unde electromagnetice

a) Descrierea oscilațiilor a condensatorului, circuitului oscilant. Explicarea electronică a descărcării condensatorului. Oscilații amortizate și neamortizate. Rezonanță. b) Circuitul oscilant deschis. Cîmpul electromagnetic. Undele electromagnetice. Propagarea lor. Antena. Proprietățile undelor electromagnetice. c) Oscilații electrice într-un tuburi electronice. Dioda și funcționarea ei ca redresoare. Trioda, caracteristici. Funcțiunile triodei: generatoare, amplificatoare, redresoare. d) Radioemisia și radiorecepția cu noțiuni sumare despre transmisori. Noțiuni de radiotelegrafie. e) Importanța radiotehnicii și electronicii pentru activitatea științifică și industrie și culturalizării. Dezvoltarea radiofiziicii și radiotehnicii, electronicii și automatizării în țara noastră.

Structura atomului

Electronii. a) Emisia de electroni: termoelectronic și fotoelectronic. b) Masa electronului și variația ei cu viteza.

Invelișul electronic și nucleul

a) Structura atomului, învelișul electronic și nucleul. Modele atomice (Rutherford, Bohr). Nivelele energetice ale atomului. Emisia și absorbția energiei de către atom. Serii spectrale. Formula Balmer. b) Dezintegrarea nucleului. Radioactivitatea. Razele alfa, beta și gama. Metode de cercetare în fizica nucleară. Camera Wilson. Numărătorul de particule. Transformările elementelor radioactive. Legea dezintegrării radioactive. Izotopi. c) Structura nucleului atomic. Mijloace de acțiune asupra nucleului atomic. Acceleratori de

particule. Ciclotronul. Dezintegrarea artificială. Izotopi radioactivi și atomi marcați. Aplicații în industrie, agricultură, biologie și medicină. d) Energia nucleului atomic. Defectul de masă. Eliberarea energiei nucleare. Fiziunea nucleară. Reacția nucleară în lanț. Reactori nucleari. Explozia nucleară. Fuziunea nucleară. Noțiuni despre plasmă și întrebările ei actuale. Actualitatea și perspectivele folosirii energiei nucleare în scopuri pașnice.

Absolenții secției umaniste nu vor fi examinați din temele: Echivalența unui magnet permanent cu un solenoid. Explicarea magnetismului. Explicarea electronică a inducției electromagnetice. Noțiuni de radiocolecție.

Absolenții secției seriale nu vor fi examinați din tema: Noțiuni de radiocolecție și despre oscilografii catodice.

În probleme și în dezvoltarea temelor teoretice se vor folosi numai unitățile Sistemului Internațional de unități de măsură.

CHEMIA

Secțiunile reale și umaniste

Din materia clasei a XI-a

Hidrocarburile

1. Hidrocarburi. Clasificarea lor.
a) **Hidrocarburi alchilice saturate.** Definiție. Stare naturală. Nomenclatură. Serie de omologii. Izomerie. Radicali organici. Teoria structurii compuşilor organici a lui Butlerov. Proprietăți fizice și chimice ale hidrocarburilor saturate (Reacția de substituție, reacția de cracare, arderea).
b) **Metanul.** Stare naturală. Metanul — bogăție naturală a țării noastre. Preparație. Proprietăți. Întrebări. Cloroformul. Tetracolorura de carbon.
c) **Hidrocarburi olefinice.** Definiție. Structură. Nomenclatură. Proprietăți fizice. Proprietăți chimice. (Reacții de adiție — regula lui Markovnikov. Oxidare. Ardere).
d) **Hidrocarburi aromatice.** Definiție. Structură. Nomenclatură. Proprietăți fizice. Proprietăți chimice. (Reacții de adiție, polimerizare, oxidare, combinații cu metale).
e) **Cauciucul.** Cauciucul natural. Cauciucul sintetic. Polimerizarea divinalului și izoprenului. Dezvoltarea industriei cauciucului în țara noastră.
f) **Hidrocarburi aromatice.** Definiție. Clasificarea (mono și policiclice). Benzolul. Starea naturală și obținerea din gudron. Proprietăți fizice. Structura moleculară. Proprietăți chimice. Întrebări. c) **Hidrocarburi aromatice policiclice.** Naftalenul. Antracenui. Noțiuni generale. Întrebări. d) **Caracterizarea generală a hidrocarburilor aromatice.** Proprietăți fizice și chimice. Prepararea lor industrială. Distilarea uscată a cărbunului de pămint.
g) **Petrolul.** Stare naturală. Compoziție. Extragerea petrolului. Proprietăți fizico-chimice. Derivatele principale ale petrolului. Petrolul, materie primă în industria petrochimică. Dezvoltarea impetentă a industriei legate de extragerea și prelucrarea petrolului în anii puterii populare.

Funcțiuni organice fără azot

1. a) **Alcooli.** Definiție. Clasificare (mono și polialcooli; alcool primari, secundari, terțiar). Nomenclatură. Proprietăți fizice și chimice. b) **Alcooli metilici și alcoolii etilici.** Preparație. Distilarea uscată a lemnului. Proprietăți. Întrebări. c) **Alcooli tehnico-industriali.** c) Glicerina. Preparație. Proprietăți. Întrebări. d) **Alcooli tehnico-industriali.** c) Glicerina. Preparație. Proprietăți. Întrebări. e) **Alcooli tehnico-industriali.** c) Glicerina. Preparație. Proprietăți. Întrebări.
2. a) **Noțiuni despre fenolii.** b) Fenolul (acidul fenic). Preparație. Proprietăți. Întrebări. Fenolul ca materie primă în fabricarea maselor plastice. Comparație între alcoolii și fenolii.
3. **Aldehide.** Definiție. Nomenclatură. Preparația prin oxidarea alcoolilor. Proprietăți fizice și chimice. Aldehide formice. Importanța ei.
4. **Cetone.** Definiție. Preparație. Acetona. Proprietățile și întrebările ei.
5. a) **Acizi organici.** Definiție. Clasificare. Nomenclatură. Proprietățile fizice și chimice. b) **Acidul formic.** Acidul acetic. c) **Acizii grași.** Acizii: butiric, palmic, stearic, oleic.
6. a) **Esterii.** Definiție. Preparație. b) Grăsimi. Definiție. Clasificare. Proprietăți fizice și chimice. (Hidrogenarea grăsimilor, saponificare). Săpunuri.
7. a) **Zaharide.** Definiție. Clasificare. b) Monozaharide. Glucoza. Răspîndirea în natură. Proprietăți. Întrebări. c) Dizaharide. Zaharoza. Obținerea zahărului din sfecla de zahăr. Proprietăți. Întrebări. d) **Dezvoltarea în țara noastră a culturii sfeclii de zahăr și a construcțiilor de fabrici pentru prelucrarea ei.** e) **Amidonul.** Formarea amidonului în plante. Fotosinteza. Prelucrarea amidonului. f) **Celuloza.** Proprietăți. Prelucrarea celulozei. Hîrtia. Mătasea artificială. Nitroceluloză; întrebările lor. Dezvoltarea industriei hîrtiei și celulozei în țara noastră după 23 August 1944.

Funcțiuni organice care conțin azot

1. **Noțiuni despre nitroderivați.** Nitrobenzenul. Preparație. Trinitrotoluenul. Trinitrofenolul.
2. **Noțiuni despre amine.** Anilina. Preparație. Proprietăți și întrebări.
3. **Noțiuni despre amide.** Ureea.
4. **Noțiuni despre nitrili.** Acidul cianhidric.
5. **Noțiuni despre amine-serzi.** Glucocinol.
6. **Substanțe proteice.** Definiție. Proprietăți. Rolul substanțelor proteice în procesele vitale. Hidroliza substanțelor proteice. Problema sintezei substanțelor proteice.
Sinteze organice. Dezvoltarea industriei chimice în România socialistă

1. **Substanțele plastice.** Noțiuni despre obținerea, proprietățile și folosirea lor.
2. **Substanțele colorante.** Noțiuni despre obținerea, proprietățile și folosirea lor.
3. **Antibiotice.** Noțiuni despre substanțele mai importante și despre folosirea lor.
4. **Industria chimică în Republica Socialistă România.** Contribuția industriei chimice la dezvoltarea agriculturii socialiste și la ridicarea nivelului de trai al populației muncitore din țara noastră.
Atît la chimie cit și la fizică se va cere candidaților să arate și aplicațiile tehnico-industriale, agricole sau din alte domenii ale fenomenelor și legilor fizice și chimice, aplicații care au fost studiate de elevii în școală.

ISTORIA ROMÂNIEI

Din materia clasei a XI-a

Orînduirea comunei primitive

Trăsăturile caracteristice ale orînduirii comunei primitive; vechimea, continuitatea vieții omenești, periodizarea orînduirii comunei primitive pe teritoriul țării noastre; viața economică și socială. Geto-dacii și felul lor de viață. Descompunerea comunei primitive și apariția uniunilor de triburi în Dacia.

Orînduirea sclavagistă

Trăsăturile caracteristice ale orînduirii sclavagiste. Statul sclavagist începător în timpul lui Burebista; refacerea și consolidarea statului dac în timpul lui Decebal. Cucerirea Daciei de către romani și transformarea unei mari părți din Dacia în provincie romană. Combaterea falselor teorii despre „nămicirea” dacilor. Dacia în timpul stăpînirii romane. Retrăgerea aureliană; continuitatea daco-romanilor în Dacia și combaterea falselor teorii despre așa-zisa „golîre” de populație a Daciei.

Perioada de trecere la feudalism

Situația daco-romaniilor în timpul migrațiilor popoarelor. Procesul de formare a poporului român și a limbii române.

Orînduirea feudală

Feudalismul timpuriu pe teritoriul patriei noastre sec. X—XIV. Formarea și dezvoltarea voievodatului Transilvaniei sec. X—XIV. Formarea statelor feudale independente: Țara Românească și Moldova. Țara Românească și Moldova în timpul lui Mircea cel Bătrîn și Alexandru cel Bun; începutul luptei de apărare împotriva invaziilor turcești. Răscoala de la Bobița. Lupta antiotomană sub conducerea lui Iancu de Hunedoara. Consolidarea Țării Românești și lupta pentru independență în timpul lui Vlad Tepeș. Dezvoltarea Moldovei în timpul lui Ștefan cel Mare; războaiele de apărare conduse de Ștefan cel Mare. Războiul țărănesc condus de Gheorghe Doja. Dezvoltarea Transilvaniei ca principat autonom în sec. al XVII-lea. Lupta pentru independență sub conducerea lui Petru Rareș și Ioan Vodă. Războiul de eliberare de sub dominația otomană condus de Mihai Viteazul. Unirea țărilor române sub conducerea lui Mihai Viteazul. Consolidarea puterii domnești în timpul lui Matei Basarab și Vasile Lupu. Dezvoltarea Țării Românești în timpul lui Constantin Brîncoveanu. Moldova în timpul domniei lui Dimitrie Cantemir. Cucerirea Transilvaniei de către habsburgi; lupta de eliberare sub jugul habsburgic. Regimul turco-fanariot în Țara Românească și Moldova. Răscoala iobagilor din Transilvania condusă de Horea, Cloșca și Crișan. Răscoala populară condusă de Tudor Vladimirescu cu prolog al revoluției din 1848. Țările române în perioada premergătoare revoluției de la 1848.

Orînduirea capitalistă

Revoluția burgheză-democratică din 1848 în țările române. Unirea Moldovei cu Țara Românească — formarea statului național român. Dezvoltarea României între anii 1859—1866; reformele din timpul lui Alexandru Ioan Cuza. Dezvoltarea României între anii 1866—1877. Războiul pentru independența de stat a României. Dezvoltarea României între anii 1877—1914. Situația economică, socială și politică a României în anii 1878—1914. Răscoala țărănilor din 1907. Dezvoltarea Transilvaniei în anii 1900—1914. România în timpul primului război mondial. Situația României în anii 1917—1918; amploarea luptelor revoluționare. Unirea Transilvaniei cu România — încheierea procesului de formare a statului național unitar român. Situația economico-socială și politică a României la sfîrșitul primului război mondial. Crearea Partidului Comunist Român — continuator al luptei revoluționare și democratice a poporului român, al tradițiilor mișcării muncitorești și socialiste din România. România în anii 1929—1932. Situația României în anii crizei economice din 1929—1933. Eroicele lupte muncitorești din 1933 organizate și conduse de P.C.R., moment culminant al luptelor muncitorești din România din perioada crizei. România în perioada pregătirii celui de-al doilea război mondial și a creșterii pericolului fascist (1934—1940). Situația politică a României în anii dictaturii militarofasciste și războiului antisovietic.

Revoluția populară în țara noastră

Insurecția națională antifascistă din august 1944 inițiată, organizată și condusă de P.C.R. (pregătirea, desfășurarea și importanța internă și internățională a insurecției). Participarea României la războiul antihitlerist. Lupta maselor populare conduse de P.C.R. pentru instaurarea puterii democrat-populare în anii 1944—1945. Reforma agrară, caracterul ei democratic. Consolidarea regimului democrat-popular (1945—1947). Conferința Națională a P.C.R. Consolidarea situației internaționale a României; încheierea tratatului de pace cu România.

Orînduirea socialistă

Începutul revoluției socialiste în țara noastră: înlăturarea monarhiei, proclamarea R.P.R.; înfăptuirea unității politice, ideologice și organizatorice a clasei muncitoare pe baza principiilor marxist-leniniste; naționalizarea principalelor mijloace de producție, trecerea la dezvoltarea planificată a economiei naționale. Victoria deplină și definitivă a socialismului în țara noastră. Congresul al IX-lea al P.C.R. și perspectivele dezvoltării României socialiste. Republica Socialistă România — stat independent, suveran și unitar. Întărirea continuă a statului nostru socialist.

LIMBA ENGLEZĂ

Perioadele importante și curente literare

Renatarea în Anglia; William Shakespeare: viața și activitatea sa literară; fragmentul din „Othello” și „Romeo and Juliet”.
Iluminismul; Jonathan Swift: viața și activitatea sa literară; fragmentul din „Gulliver's Travels”.
Romantismul. G. G. Byron „Poems on Napoleon”. P. B. Shelley „Song to the Men of England”.
Realismul sec. XIX. Ch. Dickens: fragmentul din „The Old Curiosity Shop”. W. M. Thackeray: „Vanity Fair” (fragmente).
Realismul sec. XX. John Galsworthy: fragmentul din „Forsyte Saga”. H. G. Wells: fragmentul: „Mistaken Ideals”. C. P. Snow; fragmentul „What Do You Want for Yourself?”

Literatura americană:

M. Twain; viața și activitatea sa literară; fragmentul din „A Connecticut Yankee in King Arthur's Court”. Jack London: viața și activitatea sa literară; fragmentul din „White Fang”. Ernest Hemingway: „Man Is Not Made for Defeat”.
La gramatică se va examina din morfologia și sintaxa studiate în clasele VIII—XI, pe bază de exerciții lexice, lexicogramaticale, traduceri ușoare din limba engleză în limba română și din limba română în limba engleză. Aceste exerciții și traduceri vor cuprinde cel mai uzual material lexical al claselor VIII—XI.

LIMBA FRANCEZĂ

Perioadele importante și curente literare

Evolu mediu. François Rabelais: Gargantua et Pantagruel (Le Jugement du fou).
Clasicismul. Molière: Don Juan — Don Juan et le créancier. La Fontaine: Le loup et l'agneau. Le coche et la mouche. Epoca luminilor. Voltaire: Une danse significative. Jeanot et Colin.
Romantismul. Victor Hugo: Les Misérables — „Cosette va chercher de l'eau; Cosette cède à cote dans l'ombre avec l'inconnu”.
Realismul critic. Honoré de Balzac: Eugénie Grandet (Les derniers jours d'un avare). Emile Zola: Germinal (Un jour de paye); Alphonse Daudet: La dernière classe; La rentrée des troupes. Guy de Maupassant: Le Père Milon. Anatole France: La dent; La bienfaisance universelle.
Poezia în două jumătăți a sec. al XIX-lea. Arthur Rimbaud: Le dormeur du val.
Literatura din sec. al XX-lea. Henri Barbusse: La Conversion de Ion Greco. Louis Aragon: Du Poète à son parti. Paul Eluard: Gabriel Péri.
La gramatică se va examina din problemele de morfologie și sintaxă studiate în clasele VIII—XI, pe bază de exerciții lexice, lexicogramaticale, traduceri ușoare din limba franceză în limba română și din limba română în limba franceză. Aceste exerciții și traduceri vor cuprinde materialul lexical uzual învățat în cl. VIII—XI.

LIMBA GERMANĂ

J. W. Goethe: Erlkönig și fragmente din Faust. Fr. Schiller: Der Handschuh și fragmente din Kabale und Liebe. H. Heine: Die schlesischen Weber. Heines Autobiographie. W. Victor: Proletariat aller Länder, vereinigt euch; Wie Karl Marx seinen Lebensweg wählte. Fr. Wolf: Der wackere Igel. J. R. Becher: Der an den Schlaf der Welt führt-Lenin. E. Weinert: Zwei Mann auf Beobachtung. F. C. Weiskopf: Der Schemel; Nachkommen oder Vorfahren? E. Strittmatter: Der entnimte Acker. A. Margul-Sperber: Das Landeswappen; Der Dichter lauscht in die Zeit. A. Breitenhoffer: Ein Interview. Fr. Liebhard: Du führst uns. Partei.

La gramatică se va examina din problemele de morfologie și sintaxă prevăzute în programele claselor VIII—XI, pe bază de exerciții și traduceri ușoare din limba germană în limba română și din limba română în limba germană. Aceste exerciții și traduceri vor cuprinde materialul lexical uzual însușit în clasele VIII—XI.

LIMBA RUSĂ

A. S. Pușkin: Viața și activitatea literară; poezia: „Mesaj” celor din Siberia”. M. I. Lermontov: Viața și activitatea literară; poezia: „La moartea poetului”. N. V. Gogol: Viața și activitatea literară; comedia: „Revizorul” (fragmente). I. S. Turgheniev: Viața și activitatea literară; „Ciutul” — fragment din povestirea „Lgov”. N. A. Nekrasov: Viața și activitatea literară; poezia: „Drumul de fier” (fragmente). L. N. Tolstoi: Viața și activitatea literară; „Război și pace” (fragmente). A. P. Cehov: Viața și activitatea literară; A. M. Gorki: Viața și activitatea literară; romanul „Mama”. Cuvîntarea lui Pavel Vlașov la judecătoarea (fragmente). Fragment din poemul „Vladimir Ilici Lenin” de V. V. Maiaovski. Fragment din romanul „Așa s-a călîit otelul” de N. A. Ostrovski. Fragmente din povestirea: „Caracterul rus” de A. N. Tolstoi. Fragment din povestirea: „Soarta unui om”, de M. A. Solohov. Fragment din romanul: „Tînră gardă” de A. A. Fadeev.

La gramatică se va examina din morfologia și sintaxa propoziției studiate în clasele VIII—XI, pe bază de exerciții lexicale, lexicogramaticale, traduceri ușoare din limba rusă în limba română și din limba română în limba rusă. Aceste exerciții și traduceri vor cuprinde cel mai uzual material lexical al claselor VIII—XI.

La examenul scris și oral, la limbile engleză, franceză, germană și rusă se poate folosi dicționarul de către elevi.

LIMBA LATINĂ

C. I. Caesar: „De bello Gallico” VI. 13 (Căleșe sociale în Galia); VI. 21, 22 (Informații relative la germani); VII. 1 (Revolta generală în Galia).
M. T. Cicero: „In Verrem” (actio prima) 2, 3, 14 (Venalitatea aristocrației romane); „In Catilinam” I (Cicero acuză pe Catilina); „In Catilinam” I, 27 (Patria invinștește pe consul de indulgență față de Catilina).
T. Lucretius Carus: „De rerum natura” (Imn vieții și păcii); II. 75—79 (Materia este în veșnică mișcare); II. 573—577 (În fenomene se dă o luptă); Publius Virgilius Maro: „Eneida” I, 1—11 (Expunerea subiectului și invocarea); I, 113—123 (Descrierea turturii); II, 1—12 (Începutul povestirii lui Aeneas); II, 40—49 (Cuvîntarea lui Laocoon). IV, 9—10, 15—23 (Aeneas la Cartagina); XI, 108—119 (Cuvîntarea lui Aeneas în fața soldaților latini); XII, 940—949 (Ultima scenă a luptei dintre troieni și rutuli).
Quintus Horatius Flaccus: „Ars Poetica” — 38—41, 46—48, 60—62, 99—103, 300, 317—318, 408—411.

La gramatică toți candidații vor fi examinați din problemele de morfologie și sintaxă studiate în clasele IX—XI. În procesul pregătirii la scris se poate folosi dicționarul.

BIOLOGIA GENERALĂ

Lumea vie și caracteristicile ei. Diversitatea și unitatea lumii vie.
Dezvoltarea științelor biologice pînă la Ch. Darwin (antichitatea, evul mediu, epoca modernă și contemporană, Carol Linné, Georges Cuvier, J. B. Lamarck — Lamarckismul).
Dovezi despre evoluția viețuitoarelor furnizate de diferite ramuri ale biologiei. Dovezi în sprijinul evoluției furnizate de paleontologie, biogeografie, anatomia comparată, embriologie.
Explicarea evoluției și a adaptării viețuitoarelor. Teoria evoluționistă a lui Ch. Darwin — darwinismul. Factorii evoluției, variabilitatea, ereditatea și selecția organicelor.
Procese biologice explicate cu ajutorul teoriei selecției naturale (delimitarea speciilor ca unități sistematice, perfecționarea lumii organice, forme de adaptare a organismelor la mediu). Relațiile dintre organisme în natură (colonia, societățile de animale, comensalismul, mutualismul, simbioza, parazitismul, biocenoză) și importanța practică a cunoașterii relațiilor în natura vie.
Modificarea eredității organismelor.
Genetica. Importanța cunoștințelor de genetică în lămurirea procesului de evoluție a lumii vie (Mendelismul, teoria cromozomică a eredității. Etapa modernă a geneticii — genetica moleculară).
Metode de modificare a eredității organismelor (modificarea organismelor sub influența condițiilor de mediu, modificarea eredității plantelor și obținerea de soiuri noi prin hibridarea sexuată, prin hibridarea vegetativă, educarea și selecția puiștilor hibridi, modificarea eredității la animale).
Succese obținute în cultura plantelor și creșterea animalelor în țara noastră.
Originea vieții pe pămînt.
Evoluția plantelor și a animalelor în decursul erelor geologice. Filogenia lor. (Primele forme de viață. Trecerea de la formele unicelulare la formele pluricelulare. Evoluția plantelor în decursul erelor geologice. Filogenia lor. Evoluția animalelor în diferitele ere geologice. Filogenia lor).
Originea și evoluția omului. Dovezi despre originea animală a omului. Etapele principale ale antropogenezei.
Dezvoltarea științelor biologice în țara noastră și reprezentanții ei mai de seamă.
Protecția naturii în țara noastră. Plantele și animalele rare. Rezervații naturale.

NOȚIUNI DE MARXISM—LENINISM

Din materia clasei a X-a

I. Modul de producție și lăturile lui. Producția bunurilor materiale. Baza existentă societății. Elementele simple ale procesului de producție. Forțele de producție ale societății. Relațiile de producție. Legea concordantei relațiilor de producție cu caracterul forțelor de producție.
II. Caracterizarea generală a modului de producție capitalist. Producția de măruri capitalistice. Proprietatea privat-capitalistă asupra mijloacelor de producție — baza relațiilor de producție în capitalism. Producerea plusvalorii. Legea plusvalorii — legea economică fundamentală a capitalismului.
III. Imperialismul — cel mai înalt și ultim stadiu al capitalismului. Baza științelor economice ale imperialismului. Contradicțiile imperialismului. Imperialismul — ultimul stadiu al capitalismului. Adîncirea crizei generale a sistemului capitalist.
IV. Caracterizarea generală a modului de producție socialist. Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. Esența și formele proprietății socialiste. Relațiile de producție socialiste. Congresul al IX-lea al P.C.R. despre dezvoltarea proprietății socialiste în țara noastră.
V. Legea economică fundamentală a socialismului. Trăsăturile legii economice fundamentale a

socialismului. Ridicarea bunăstării oamenilor muncii — scopul întregii politici a partidului nostru. Perspective de creștere continuă a nivelului de trai material și cultural al poporului nostru în perioada 1966—1970.

VI. Dezvoltarea planică a economiei naționale. Posibilitatea și necesitatea dezvoltării planice a economiei socialiste. Dezvoltarea planică a economiei României. Principiile planificării socialiste. Planificarea — atribut esențial al statului socialist.

VII. Industrializarea socialiste. Industria centrală și poliile economice socialiste a țării, obiectiv al planificării socialiste. Necesitatea obiectivă a industrializării socialiste. Industria grea — bază dezvoltării rapide și multilaterale a întregii economii naționale. Succesele obținute de țara noastră pe drumul industrializării socialiste. Continuarea în ritm intens a industrializării socialiste în perioada 1966—1970.

VIII. Dezvoltarea intensivă, multilaterală a agriculturii. Necesitatea obiectivă a transformării socialiste a agriculturii. Politica P.C.R. de cooperativizare socialistă a agriculturii. Însămânțarea în cooperativizării agriculturii țării noastre. Dezvoltarea intensivă și multilaterală a agriculturii în perioada 1966—1970.

IX. Știința și rolul ei în dezvoltarea societății. Revoluția tehnico-științifică contemporană. Știința, forță de producție. Dezvoltarea științei în țara noastră. Măsurile luate de partid și statul nostru pentru dezvoltarea științei.

X. Creșterea necontenită a productivității muncii în socialism. Ce este productivitatea muncii sociale? Acțiunea legii generale a creșterii continue a productivității muncii în socialism. Factorii de creștere a productivității muncii. Promovarea progresului tehnic în toate sectoarele economiei naționale. Creșterea productivității muncii între 1966—1970.

XI. Repartiția după muncă în socialism. Legea economică a repartiției după muncă, lege specifică socialismului. Contresensarea materială. Natura salariului în socialism. Formele de salarizare. Creșterea salariului real între anii 1966—1970. Repartiția în cooperativele agricole de producție.

XII. Sistemul economic socialist mondial. Formarea și dezvoltarea sistemului mondial socialist. Influența sa asupra dezvoltării istorice. Principiile de bază ale relațiilor dintre țările socialiste. Formele colaborării economice a țărilor socialiste.

Din materia clasei a XI-a

I. Filozofia — concepție generală despre lume. Ce este filozofia? Problema fundamentală a filozofiei. Materialismul și idealismul